

УДК 352.8

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-19-2>

Роман Бітель

ORCID: 0009-0005-1413-8806

ЕКСКУРС У ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ» ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ, СУСПІЛЬСТВА, ОСОБИ. ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано поняття національної безпеки не тільки у призмі військового захисту країни, а й інших аспектах, в яких мають відбуватися процеси зміцнення та забезпечення державотворчих процесів, а також основні загрози та ризики, які здійснюють вплив на рівень захищеності національних цінностей.

Проблема, яка підлягає дослідженню полягає у плюралізмі підходів до визначення поняття «національна безпека». При тому, національна безпека є одним чи не із визначальних та основних складових елементів держави, яка потребує постійного захисту.

Національна безпека України досягається шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих доктрин, стратегій, концепцій і програм у політичній, економічній, соціальній, екологічній, науково – технологічній, інформаційній і воєнній сфері.

Дане поняття має велику кількість аспектів, відмінність між якими полягає в тому числі і у відповідних позиціях, з яких розглядається це питання.

Узагальнення та дослідження не тільки поняття, але й основних ризиків та загроз національній безпеці, сприятиме попередженню недопущення таких ризиків у геополітичному житті країни в подальшому.

Актуальним це питання є й для України, оскільки на сучасному етапі становлення перед нашою державою постали складні питання, які нерозривно пов'язані із серйозними викликами її незалежності та суверенітету, у зв'язку з чим актуалізувалася проблематика підходів до раціонального визначення поняття національної безпеки, шляхів та способів її забезпечення.

Ключові слова: безпека, національна безпека, національні інтереси, загрози та ризики національній безпеці.

Вступ. Національна безпека є складним та комплексним утворенням, що виражає складну ієрархічну класифікацію дійсності, складну систему опосередкованих залежностей різного роду та порядку, що перебувають на різних рівнях сприйняття цього явища. Тобто, національна безпека може розглядатися і сприйматися як на звичайному, побутовому рівні відображення цього явища, так і на теоретичному рівні.

Безпека є фундаментальною умовою забезпечення нормального суспільного життя та першою функцією державності. Неможливість впровадити та гарантувати цю основну соціальну цінність призводить до неминучого занепаду суспільств та держав. Як справедливо зазначають у науковій літературі: економічний добробут і правління законів є важливими умовами комфортного соціального співіснування людей, однак доцільним та виправданим це існування робить захищеність від фундаментальних загроз [13].

З історичного ракурсу, поняття «національна безпека» вперше на державному рівні було вжито в 1904 році в посланні тодішнього президента США Теодора Рузвельта конгресу США, в якому він обґрунтовував приєднання зони Панамського каналу інтересами національної безпеки. Відтоді національна безпека стала об'єктом досліджень у сфері спочатку політичної науки, а згодом, коли цей термін із політичного вжитку перейшов у правову площину, – і юридичної науки.

В умовах активізації політичних реформ у час воєнного стану в Україні спостерігаємо певні труднощі реалізації прерогативних функцій держави у майже всіх сферах життєдіяльності. Винятком не є і сфера національної безпеки.

Водночас державотворчі та правотворчі процеси в Україні останніми роками засвідчують потребу звернути увагу представників вітчизняної науки, в тому числі й вченими, які проводять фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження у рамках підготовки в аспірантурі, до питання забезпечення національної безпеки особи, громади, суспільства та держави.

Враховуючи історичний шлях країни та градацію демократизації, наша держава пройшла низку етапів, рівнів і стадій забезпечення національної безпеки. Попри державне закріплення повноважень відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування в цій сфері, очевидними є проблеми розмежування їх компетенції та взаємодії, реальних дієвих гарантій попередження різноманітних інформаційних загроз національної безпеки, а також ефективних і своєчасних способів їх ліквідації.

Загалом, національна безпека може вважатись як, складна кваліфікація у науковому понятті. Мається на увазі, що остання, складається з ряду під складових. Кожна з них унікальна, універсальна та має особисту та певну логіку розвитку.

Серед основних підсистем:

- 1) персональна особистість,
- 2) соціальна група,
- 3) суспільство,
- 4) держава,
- 5) нація [10].

З даного переліку є такі, які відіграють особливу роль у системі національної безпеки. Для прикладу, особа є однією з основних елементів інших підсистем національної безпеки та справляє на них певний вплив. Через свої функції уряду і національної оборони виступає, держава, як зв'язуюча ланка між внутрішнім та іноземним аспектами національної безпеки.

Національна безпека, як система, у свою чергу, сама по собі є елементом макросистем вищого порядку: регіональних та/або глобальних зв'язків країн та їх відносин зі світовим довкіллям.

Таким чином, національна безпека – це певна система зв'язків та відносин між собою чи між соціальною групою, суспільством, нацією та державою. Виходячи з вищезазначеного терміну, запобігаючи внутрішнім та зовнішнім загрозам, вона забезпечує їх стабільне існування, життєві потреби, здатність до саморозвитку.

Варто привести приклад, наступний: одним із лідерів світу у сфері забезпечення національної безпеки є Сполучені Штати Америки (надалі – США). Стратегія їх національної безпеки передбачає захист цілої нації, територіальної цілісності кожного штату та держави в цілому і способу життя кожного громадянина, а також виконання широкого кола заходів:

- 1) розширення воєнних альянсів;
- 2) реалізації програми «Партнерство заради миру»;
- 3) міжнародне співробітництво з Україною, зміцнення правил контролю над озброєннями, створення багатонаціональних коаліцій для боротьби з тероризмом, корупцією, злочинністю і наркобізнесом тощо [14].

Крім того, ключовим елементом Стратегії національної безпеки США є впровадження методів посилення координації, єдності та співпраці з питань найбільш якісного використання дипломатичних і воєнних інструментів для формування міжнаціональної обстановки, проведення розмежування між контррозвідувальною, розвідувальною, оперативною діяльністю.

Переважає більшість підходів щодо забезпечення національної безпеки базується на усвідомленні та реалізації на державному і міжнародному рівнях концепції національних

інтересів. Сферою, де знаходять прояв інтереси, є політика. Вона визначається різними детермінантами. Серед них, зокрема:

1) рівень та особливості культурного, соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку;

2) географічне положення країни;

3) ресурсні можливості держави;

4) національно-історичні традиції;

5) потреби забезпечення суверенітету та територіальної цілісності [2].

Саме вказані детермінанти і знаходять своє відображення в національних інтересах, а вони – у законах, концепціях, стратегіях, інших нормативних актах, як об'єктивні потреби розвитку суспільства.

Вважається, що, першоосновою народного, тобто суспільного інтересу є потреби розвитку та безпеки суспільства і держави. А тому за своєю суттю та спрямованістю вони зорієнтовані на забезпечення виживання та прогресивного розвитку й тією чи іншою мірою керівництва особи, суспільства, держави. Тільки через дзеркало їх реалізації та захисту можуть та повинні розглядатися всі проблеми пов'язані із забезпеченням національної безпеки.

Політологи стверджують, що на формування системи національних інтересів в тому числі і безпекових, здійснюється значний вплив чинників, як зовнішнього характеру (особливо ті, які визначають прерогативи розвитку геополітичної ситуації) так і внутрішнього (передусім становище, в якому перебуває країна) середовища.

Так, у суспільстві, де має місце відносно стійкий розвиток політичної, економічної та інших систем, які забезпечують його життєдіяльність, національні інтереси за структурою та змістом, як правило, також мають відносно стабільний характер.

Цитуючи публікацію: «Коли поняття «національна безпека» увійшло в політичний лексикон на Заході, воно використовувалося передусім як синонім обороноздатності держави і до фактично середини восьмидесятих років ХХ ст. під цим поняттям на Сході та Заході головним чином розуміли саме воєнну та політичну безпеку» [14], можна зробити висновок наступний.

Сьогодні бачимо, що, умовно, на Сході, так і на Заході певною мірою сформувалось загальне розуміння базових категорій, які використовуються при розробці проблеми державної та національної безпеки. Це сприяє розробці достатньо законодавчо кодифікованих, з відносно чітким понятійним регламентованим субординаційним порядком документів з питань забезпечення національної безпеки. Але, продовжуючи дослідження, до цього часу у дослідників відсутня єдина думки, що доцільно розуміти під поняттям «національна безпека» – стан чи категорію, яка характеризує стан.

Колишній міністр оборони США Г. Браун казав, що національна безпека, це здатність зберігати територію, підтримувати економічні відносини з іншими країнами світу, на різних рівнях захищати від зовнішнього негативного впливу свої інститути та систему управління, контролювати свої кордони [13].

В свою чергу, фахівці Європейського Центру по вивченню питань безпеки ім. Дж.К. Маршалла (Німеччина), вважають, що національна безпека: «загальний термін, який включає як питання національної оборони, так і відносини з іншими державами.

При тому, такі дослідники, як О. Гончаренко, Е. Лисицин, В. Вагапов схильні вважати, що національна безпека – категорія, яка характеризує ступінь (міру, рівень) захищеності життєво важливих інтересів, прав та свобод особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз або ступінь відсутності загроз правам і свободам людини, базовим інтересам і цінностям суспільства та держави.

В. Ліпкан говорить про національну безпеку як про своєрідну сферу існування людини, нації, держави, культури, традицій, звичаїв, ресурсів, що не лише міцно пов'язує людей між собою,

а й єднає їх із історичною спадщиною та навколишнім середовищем. Тобто мається на увазі не лише стан захисту, але й збереження звичаєвих, духовних та матеріальних цінностей нації [5].

У своїй праці “Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики” О. Власюк зазначає, що у широкому розумінні національна безпека України – це спосіб самозбереження українського народу, який досяг рівня організації у формі незалежної держави. Цей спосіб уможливує його вільне існування і саморозвиток, надійний захист від зовнішніх та внутрішніх загроз. Під таким визначенням розуміється певна система правових і суспільних гарантій стабільності життєдіяльності та розвитку українського народу загалом та кожного громадянина зокрема.

К. Карпова, , В. Т. Колесник, Т. Блистів стверджують, що національну безпеку України варто розглядати як процес, а систему забезпечення національної безпеки – як спосіб забезпечення цього процесу. Отже, національну безпеку варто визначати не як певний стан, а як динамічну складову розвитку держави.

У «Політичній енциклопедії» наведено таке визначення національної безпеки – це «здатність країни зберігати цілісність, суверенітет, політичні, економічні, соціальні та інші основи суспільного життя й виступати як самостійний суб’єкт міжнародних відносин».

Всі наведені вище поняття доволі різняться між собою в тій чи іншій мірі. Тому для більш предметного розуміння поняття «національної безпеки», варто дати оцінку основним загрозам такої безпеці, на прикладі України, які можуть бути поділені на два підвиди: зовнішні та внутрішні.

Загрози національній безпеці нашої державі – це сукупність явищ, що унеможливають реалізацію суспільних інтересів і збереження національних цінностей країни. В свою чергу, на нашу думку, під суспільними інтересами можна розуміти перш за все первинні життєво важливі інтереси особи, суспільства й держави, реалізація яких забезпечує незалежність, державний суверенітет країни, її динамічний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності й добробут її громадян.

На даний час для України актуальнішим все ж залишаються внутрішні ризики та загрози національній безпеці. Вони проявляються в наступному:

- 1) нездатність до консолідації політичної еліти, що породжує неможливість створення єдиної економічної та соціальної стратегії розвитку;
- 2) достатньо високий рівень корупції практично у всіх органах державної влади, незважаючи на введений воєнний стан та повномасштабну війну спричинену вторгненням російської федерації. Готовність іти на поступки «великому бізнесу» та зовнішнім партнерам, що спричиняє шкоду національним інтересам;
- 3) політична нестабільність, та постійна реформація органів виконавчої влади, яка проявляється у частих змінах керівництва органів державної влади, юридичних осіб публічного права, що пояснюється, як необхідність «перезавантаження» та нових підходів до управління державою;
- 4) неефективність діяльності органів державної влади на всіх рівнях та неможливість правлячої еліти забезпечення їх нормальної роботи;
- 5) наявність історичних, регіональних та політичних відмінностей у підходах до подальшого вектору розвитку зовнішньополітичної орієнтації України. Як наслідок розколу у суспільстві і гальмування інтеграційних процесів;
- 6) посилення економічної кризи країни та як наслідок світової кризи (прикладом є припинення в свій час в зернової ініціативи, з причин війни);
- 7) неналежне матеріальне забезпечення населення, в тому числі зарплатами, соціальними виплатами і як результат зростання соціального невдоволення;
- 8) монополізація інформаційного простору або його використання окремими політичними силами з метою просування власних інтересів або збільшення рівня їх значущості;
- 9) екологічна криза [1].

На нашу думку, незважаючи на об'ємний перелік внутрішніх загроз національній безпеці, саме неможливість політичної еліти реалізувати узгоджену стратегію розвитку країни та неефективність державного управління є найбільшою загрозою.

Розглянути варто також зовнішні ризики та загрози національній безпеці, а саме:

- 1) військова агресія Росії на території України, яка переросла у повномасштабну війну;
- 2) посилення світової економічної кризи, яка зумовлює зниження обсягів експорту, втраті ринків збуту;
- 3) посилення політичної нестабільності у країнах, які відіграють ключову роль на «політичній арені» світу;
- 4) невизначеність позиції міжнародної спільноти у місці України в міжнародному співробітництві, що виражається у затягуванні євроінтеграційних процесів;
- 5) збільшення конфліктів, в тому числі військових на фоні прагнення до суверенізації окремих спільнот;
- 6) збільшення рівня міжнародної злочинності та тероризму [1].

Вирішення комплексу внутрішніх та зовнішніх ризиків та загроз національній безпеці на сьогоднішній день є ключовим фактором у збереженні Незалежності та суверенітету України.

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що національна безпека є досить не простим соціально-політичним явищем, воно відображає наслідки плюралізму життєдіяльності, накопиченого історичним досвідом, уподобанням і культури кожної людини (індивіду), суспільства, держави.

Поняття «національна безпека» має велику кількість підходів, розумінь, трактувань та аспектів відмінність між якими полягає в тому числі, і у відповідних позиціях тих науковців, які вивчають цю проблему. Комплексне дослідження поняття національної безпеки зумовлює врахування різних, навіть найбільш дискусійних думок і підходів у цій сфері, які значною мірою доповнюють одна одну. Забезпечення високого рівня захисту національних інтересів, за допомогою якого створюються належні умови для стабільного розвитку особистості, суспільства і держави, є одним із пріоритетних завдань політики національної безпеки держави загалом.

У свою чергу, забезпечення національної безпеки як елемента системи забезпечення прав та свобод людини та громадянина залежить в першу чергу від політики держави, належного нормативно правового забезпечення, координації усіх органів державної влади і суспільства, що захищають національну безпеку.

Тому аналізуючи вищезазначене, можна дати наступне визначення національної безпеки, як – системи заходів спрямованих на аналіз, запобігання і нейтралізацію ризиків як зовнішніх так і внутрішніх, які загрожують захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави.

Література:

1. Біла К.О. Національна безпека України: правові аспекти. Львів : ЛНУ, 2023. 350 с.
2. Білас І. Г. ООН та сучасні виклики і загрози міжнародній спільноті та безпеці в умовах глобалізації. *Актуальні проблеми міжнародних відносин* : збірка наукових праць. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Київ, 2001. С. 34–39.
3. Балацько Л. С. Національна безпека України: загрози та виклики. *ДИПКОРПУС* : суспільнополітичний часопис. 21.04.2009. URL: <http://dipcorpus-info.at.ua/news/2009-04-21-1>
4. Василенко Д., Галат Д., Павлюк М., Щербань Ю., Чепелева М., Саного О., Савчук К. Стратегія національної безпеки України на 2010–2015 рр. Розділ 2. Стратегічні цілі, пріоритети та завдання політики національної безпеки України. *Центр дослідження міжнародних відносин*. 16.11.2009. URL: <http://cs.cirs.kiev.ua/en/component/content/article/98-2010-2015-.html?start=4>
5. Ліпкан В. А. Адміністративно-правові основи забезпечення національної безпеки України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2008. 643 с.

6. Пасічний Р. Національна безпека України в епоху глобалізації. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2012. Вип. 24. С. 108–111.
7. Парипа П. Чи станцює Україна танець – ЄС і НАТО? *Універсум*. 2001. № 7–10. С. 56.
8. Пашков А. П., Барановська А. С., Телюкова Ю. М. Аналіз загроз національній безпеці України та передовий досвід щодо їх розв'язання. *Національна безпека*. 2017. Вип. 1. С. 20–25. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/12254>
9. Перепелиця Г. М. Чи знайдеться місце позаблоковій Україні в новій системі європейської безпеки? *Зовнішня політика України 2010: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети* : щорічник. § 2 (Розділ II). К. : Стилос, 2011. С. 99–126.
10. Підходи щодо визначення рівня загроз національній безпеці в політичній сфері Г. П. Ситник та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2014. 56 с.
11. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
12. Ситник Г. П. Інформаційна безпека України в умовах гібридної війни. Київ : НІСД, 2022. 280 с.
13. Федуняк С. Г. Національна безпека України в контексті сучасних процесів в Європі і на пострадянському просторі. *Національна безпека України. Конференція українських випускників програм наукового стажування у США* (Чернігів, 16–19 вересня 2004 р.). К. : Стилос, 2004. С. 81–90.
14. Чехович Т. В. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-правовими засобами. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 277–283.
15. Чумак В., Пресняков І. Українська позаблоковість: Більше запитань, ніж відповідей. *Дзеркало Тижня*. 2010. № 33 (813). С. 2–3.
16. Концепція (основи) національної безпеки України: додаток. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=13342&pf35401=2486>

References:

1. Bila, K.O. (2023). *Natsionalna bezpeka Ukrainy: pravovi aspekty* [National security of Ukraine: legal aspects]. Lviv: LNU, 350 с.
2. Bilas, I. G. (2001). OON ta suchasni vyklyky i zahrozy mizhnarodnii spilnoti ta bezpetsi v umovakh hlobalizatsii [The UN and modern challenges and threats to the international community and security in the context of globalization]. *Actual Problems of International Relations: Collection of Scientific Papers*. Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv, P. 34–39.
3. Balatsko, L. S. *Natsionalna bezpeka Ukrainy: zahrozy ta vyklyky* L. S. Balatsko [National Security of Ukraine: Threats and Challenges]. *DIPKORPUS* : socio-political journal. 21.04.2009. Access mode to the article: <http://dipcorpus-info.at.ua/news/2009-04-21-1>
4. Vasylenko, D., Galat, D., Pavlyuk, M., Shcherban, Y., Chepeleva, M., Sanogo, O., & Savchuk, K. *Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy na 2010 – 2015 rr. Rozdil 2. Stratehichni tsili, priorityety ta zavdannia polityky natsionalnoi bezpeky Ukrainy*. [National Security Strategy of Ukraine for 2010–2015. Chapter 2. Strategic Goals, Priorities, and Tasks of Ukraine's] National Security Policy – Center for International Relations Research. 16.11.2009. Access mode to the document: <http://cs.cirs.kiev.ua/en/component/content/article/98–2010-2015-.html?start=4>
5. Lipkan, V. A. (2008). *Administratyvno-pravovi osnovy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy* [Administrative and Legal Foundations of Ensuring National Security of Ukraine] : Dissertation ... Doctor of Law : 12.00.07. Kyiv, 643 p.
6. Pasichny, R. (2012). *Natsionalna bezpeka Ukrainy v epokhu hlobalizatsii. Ukrainaska natsionalna ideia: realii ta perspektyvy rozvytku* [National Security of Ukraine in the Era of Globalization. Ukrainian National Idea]: Realities and Prospects of Development. Issue 24. P. 108–111.
7. Parypa P. (2001). *Chy stantsiuie Ukraina tanets – YeS i NATO?* [Will Ukraine Dance the EU and NATO Dance?] *Universum*. № 7. 10. P. 56.
8. Pashkov, A. P., Baranovska, A. S., & Telyukova, Yu. M. (2017). *Analiz zahroz natsionalnoi bezpeky Ukrainy ta peredovyi dosvid shchodo yikh rozv'iazannia* [Analysis of Threats to National Security of Ukraine and Advanced Experience in Their Resolution. National Security]. Issue 1. P. 20–25. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/12254>

9. Perepelytsia, H. M. (2011). Chy znaidetsia mistse pozablokovii Ukraini v novii systemi yevropeiskoi bezpeky? [Will There Be a Place for Non-Aligned Ukraine in the New European Security System?]. *Foreign Policy of Ukraine 2010: Strategic Assessments, Forecasts, and Priorities* : yearbook, § 2 (Chapter II). K. : Stylos. P. 99–126.
10. Approaches to Determining the Level of Threats to National Security in the Political Sphere / H. P. Sytnyk et al. ; ed. by H. P. Sytnyk. Kyiv : NADU, 2014. 56 p.
11. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2018 r. [On National Security of Ukraine: Law of Ukraine dated June 21, 2018], № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
12. Sytnyk, H. P. (2022). Informatsiina bezpeka Ukrainy v umovakh hibrydnoi viiny [Information security of Ukraine in the context of hybrid warfare]. Kyiv : NISS, 280 c.
13. Fedunyak, S. H. (2004). Natsionalna bezpeka Ukrainy v konteksti suchasnykh protsesiv v Yevropi i na postradianskomu prostori [National Security of Ukraine in the Context of Modern Processes in Europe and the Post-Soviet Space]. *National Security of Ukraine. Conference of Ukrainian Graduates of Scientific Internship Programs in the USA* (Chernihiv, September 16–19, 2004). K. : Stylos. P. 81–90.
14. Chekhovych, T. V. (2013). Zabezpechennia mizhnarodnoi bezpeky mizhnarodno-pravovymy zasobamy. [Ensuring International Security by International Legal Means]. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*. № 1. P. 277–283.
15. Chumak, V., & Presnyakov, I. (2010). Ukrainaska pozablokovist: Bilshe zapytan, nizh vidpovidei [Ukrainian Non-Alignment: More Questions than Answers]. *Mirror of the Week*. № 33 (813). P. 2–3.
16. Kontseptsiiia (osnovy) natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Concept (Foundations) of National Security of Ukraine]: Appendix. Retrieved from <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=13342&pf35401=2486>

Roman Bitel . An excursion into the concept of “national security” as a factor in the development of the state, society, individual. The main threats to Ukraine’s national security

The article analyzes the concept of national security not only in terms of military defense of the country, but also in other aspects in which the processes of strengthening and ensuring state-building processes should take place, as well as the main threats and risks that affect the level of protection of national values.

The problem to be studied is the plurality of approaches to the definition of “national security”. At the same time, national security is one of the defining and fundamental elements of the state, which requires constant protection.

The national security of Ukraine is achieved through a balanced state policy in accordance with the adopted doctrines, strategies, concepts and programs in the political, economic, social, environmental, scientific and technological, information and military spheres.

This concept has a large number of aspects, the difference between which lies, among other things, in the respective positions from which this issue is considered.

Generalizing and studying not only the concept, but also the main risks and threats to national security will help prevent such risks in the country’s geopolitical life in the future.

This issue is also relevant for Ukraine, since at the present stage of formation our state is facing complex issues that are inextricably linked to serious challenges to its independence and sovereignty, and this has actualized the problem of approaches to the rational definition of the concept of national security, ways and means of ensuring it.

Key words: security, national security, national interests, threats and risks to national security.

Інформація про автора:

Роман Бітель – аспірант 3 курсу кафедри політології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.